

TIEDETTÄ ÄÄNITETUOTANNON TAITEESTA

Frith, Simon & Zagorski-Thomas, Simon (toim.) 2012. *The art of record production: an introductory reader for a new academic field*. Burlington: Ashgate. 301 s.

Oppuvuodesta 2012 ilmestyy nyt *The Art of Record Production* kokoaan yksiin kansiin 27 kirjoittajan näkökulmat äänitetuotannon tutkimukseen. Pääosin antologian artikkelit pohjautuvat vuodesta 2005 järjestettyyn The Art of Record Production -konferenssiin. Heti alkuun on mainittava, että lukiessaan kyseistä kirjaa on syytä huomioida se osana laajempaa kokonaisuutta. The Art of Record Production (ARP) ei ole ainoastaan kirja, vaan yllä mainittu vuosittainen konferenssi, nyt myös online-konferenssi, *ARP Journal* (JARP) sekä aktiivinen verkkosivusto. Kaikkien näiden taustalla toimii Association for the Study of the Art of Record Production (ASARP). ASARP:n toimintaan ja sisältöihin voi tutustua osoitteessa: <http://www.artofrecordproduction.com/>. Vertaisarvioitua *ARP Journalia* lukuun ottamatta verkkosivujen aineistojen tarkastelu vaatii ilmaisen rekisteröitymisen.

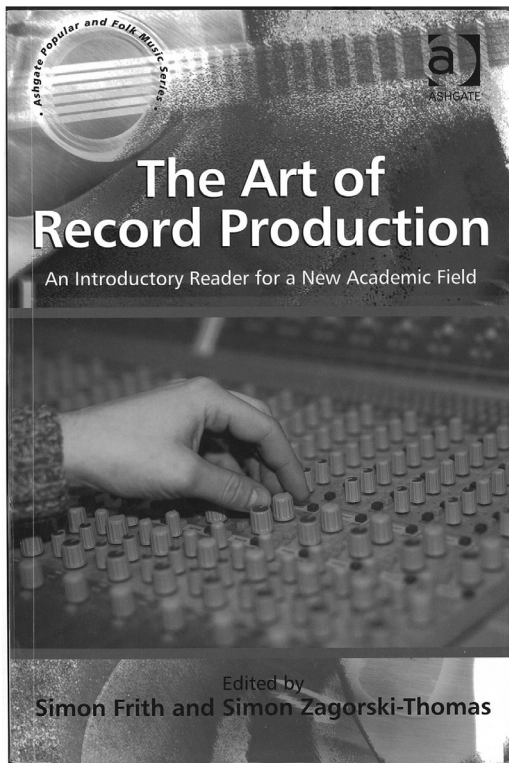
The Art of Record Production -antologian taustalla olevia keskeisiä teemoja ovat erityisesti akateemisen, teoreettisen ja analyyttisen tutkimusotteen suhde luovaan käytännön työhön, tutkimusalan

monitieteinen ja -menetelmällinen luonne sekä pohdinta äänitetuotantotutkimuksen roolista ja paikasta akateemisessa ympäristössä.

Varsinaisten artikkelien ohessa nämä teemat nousevat esiin niin teoksen esipuheessa kuin lyhyissä tuottajahaastattelussa ja -kommenteissa, jotka on sijoitettu kirjan päälukujen jälkeen. Jaottelu tuntuu luonteeltaan ja on erityisesti huomioitu myös kirjan johdannossa – tekstikokoelman yksi tavoite onkin asettaa teoreetikot ja luovan käytännön työn tekijät keskustelemaan keskenään. Samanlainen jaottelu on tosin nähty muutamissa teoksissa jo

aiemmin (ks. esim. Cook et al. 2009). Paikoitellen tuottajien kommentit muistuttavat suorasanaisuudessaan tiukkasävyisiä refereekkommentteja, joita ei yleensä julkisuuteen päätetä. Ratkaisu onkin rohkea ja juuri nämä kommentit luovat kirjaan virkistävän lisän monesti korrekisti toimitettuihin akateemisiin kokoomateoksiin verrattuna.

Alan monitieteinen ja -menetelmällinen tutkimusote halutaan myös tuoda tietoisesti esiin. Tämä johtaa osaltaan kirjan artikkelien epätasaisuuteen, mutta on toisaalta ymmärrettävää alan luonne huomioon ottaen. Kirja jakautuu kolmeen osaan, joista ensimmäi-

sessä luodaan katsaus äänitetuotannon historialliseen kontekstiin, toinen osa luo pohjaa teoreettisille kehittelyille ja kolmannessa esitellään tapausesimerkkejä. Osa artikkeleista muodostaa koherentin kokonaisuuden, mutta osa vaikuttaa triviaaleilta. Tekstit käsittelevät muun muassa tuottajan roolia äänitetuotantoprosessissa, kuulokekuuntelun merkitystä studio-työskentelyn näkökulmasta, tilan hahmottamista äänitteissä, äänitetuotantoa luovana työnä ja brittiläisten ja amerikkalaisten studioiden vertailua. Aiheiden skaala ja sitä myötä myös menetelmien kirjo on siis erittäin laaja.

Monitieteisyydestä huolimatta toimittajat toteavat, että luontevin paikka alan tutkimukselle on musiikkitieteessä. Musiikkitieteellä tuskin on mitään tätä vastaan, ja taas kerran itsensä uudelleen määrittelevä tieteenala voisikin olla hyvillään äänitetuotantotutkimuksen liittymisestä yhteyteensä. Huolimatta siitä, että tutkimusala pyritään sijoittamaan tietyn oppiaineen alle, toimittajat korostavat, että he pyrkivät välttämään uuden dogmaattisen tutkimusotteen syntyä. Tarkoitus on luoda suuntaviivoja uudelle musiikkitieteelle [sic] avoimesti eri menetelmät ja näkökulmat hyväksyen. Huomioitavaa on, että toimittajat puhuvat tässä uudesta musiikkitieteestä yleiskäsitteenä, eivätkä millään muotoa viittaa The New Musicology -suuntaukseen.

Missä äänitetuotantotutkimusta sitten loppujen lopuksi tehdäänkin, se on varmasti luontevinta nähdä osana musiikkiteknologian tutkimusta. Tässäkin tapauksessa musiikkiteknologia voisi toimia kuvaavana kattoterminä, jonka alle sopii niin äänite- ja äänitetuotantotutkimus, (sähkö)soitinsuunnittelun tutkimus, tietokoneavusteinen musiikintutkimus, musiikkiteknologian historia sekä sen kehityksen ja muutoksen tarkastelu, studiotyöskentelyn ja -teknologian tutkimus, elektroakustisen musiikin tutkimus ja analyysi kuin vaikkapa audio hardware -hakke-rintikin.

Kyseessä on joka tapauksessa aihe, joka muutamasta julkaisusta huolimatta on vielä musiikintut-

kimuksen piirissä kovin nuori. Näin ollen määriteltävää, tutkittavaa ja tarkasteltavaa asiassa riittää. Tästä huolimatta antologian alaotsikko – tai siinä määritelty *uusi akateeminen kenttä* – tuntuu hieman harhaanjohtavalta tai ainakin suurelliselta. Kirjan toimittajat viittaavat ”kentän uutuudella” todennäköisesti ylipäänsä juuri tuohon mainittuun tutkimusalan nuoreen ikään ja määrittelemättömyyteen. Nimittäin mitään ennennäkemätöntä ja uutta tutkimusaihetta tai -menetelmää tämä tekstikokoelma ei akateemisen tarkastelun piiriin tuo. Tutustuessaan kirjaan kannattaakin pitää mielessä esimerkiksi Cambridge University Pressin mainio *Cambridge Companions to Music* -sarja, jonka ainakin kahdessa osassa on tämän tekstikokoelman aiheita sivuttu, ja jonka kirjoittajista osa on samoja (ks. esim. Cook et al. 2009 tai Collins & d’Escriván 2007). Nämä vain yksittäisinä esimerkkeinä.

Lisäksi merkillepantavaa on, että jo ennen tätä tekstikokoelmaa (ja verkkosivua) myös useita erilaisia *art of record production*, *art of recording* tai *art of digital audio recording* -nimisiä kirjoja on julkaistu, joten edes teoksen (tai koko verkkoyhteisön) **päänimeke ei varsinaisesti** loista omaperäisyydellään (ks. esim. Moylan 2007, jolta myös tässä kokoelmassa on tiivistetty esitys *Understanding and crafting mix* -kirjan sa keskeisestä sisällöstä).

ASARP:n toiminta on ehdottomasti merkittävää. Se on varmasti myös oman aiheensa tärkeä tie-

teellinen foorumi, jonka merkitys musiikkitieteen kentässä voi hyvinkin jatkossa kasvaa. Siitä huolimatta metodologiset kysymyksenasettelut, teoreettinen pohdinta sekä tieteen ja käytännön yhteensovittaminen ovat siinä määrin alkutekijöissään, että voisi kuvitella myös alan kotimaisilta tutkijoilta ja jopa opiskelijoilta syntyvän mielenkiintoisia avauksia esitettäväksi tutkimusfoorumin paneeleihin ja keskusteluihin.

Kuten toimittajat esipuheessa toteavat, kirjan yhtenä tarkoituksena on helpottaa äänitetuotantotutkimuksen sisällyttämistä myös opetukseen. Epätasaisesta toimistustyöstään ja artikkelivalinnoistaan huolimatta kirja onkin erittäin käytökelpoinen alan tiiviinä esittelynä johdantokursseilla tai seminaarien orientoivilla jaksoilla. Kirjan artikkelit luovat läpipleikkauksen tämän hetken tutkimukseen, tarjoavat hyviä kysymyksenasetteluja ja avauksia jatkopohdintoihin niin aloittelijoille kuin alalla pidemmälle edenneille – sekä akateemisella puolella että käytännön kentällä toimiville. Teoksen merkittävin anti on kuitenkin yrittäjäorastavan tutkimusalan määritellyn ja suuntaviivojen vetoon. Kuten toimittajat loppukaneetissaankin toteavat:

Our argument – the starting point for the Art of Record Production – is that recording is itself a way of music-making. It is not something done to music but a process in which sound becomes music.

FRITH & ZAGORSKI-THOMAS
(2012: [277]).

LUE MYÖS NÄMÄ!

Kirjavinkkauksen hengessä *Musiikin suunnan* lukijoille suositellaan lämpimästi myös seuraavia teoksia.

Katz, Mark 2012. *Groove music: the art and culture of the hip-hop DJ*. Oxford: Oxford University Press. 333 s.

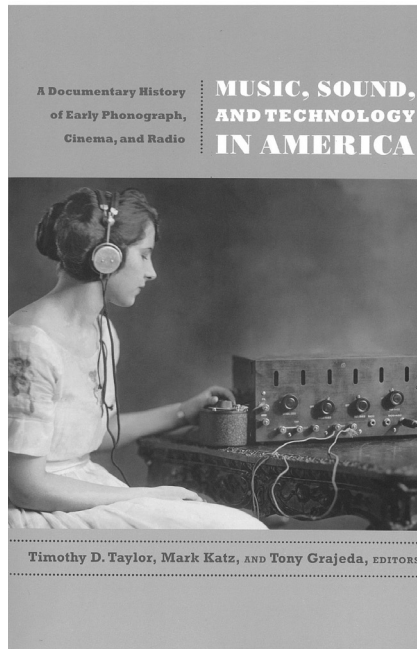
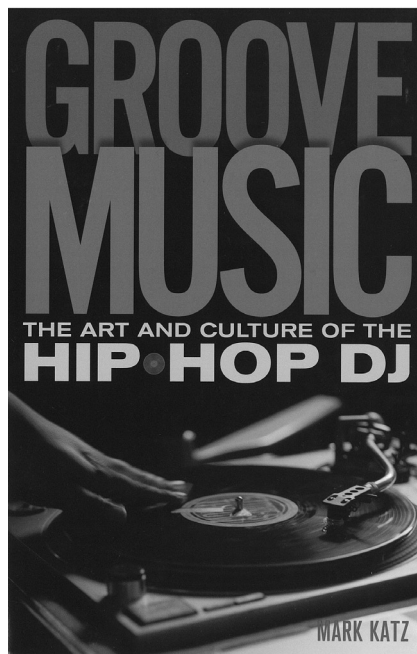
Näyttää siltä, että musiikkiteknologian tutkimus keskittyy tällä hetkellä lähinnä äänentallennuksen historiaan, soitinsuunnitteluun sekä luovan ilmaisan ja työn tutkimukseen. Merkilläpantavaa on musiikkiteknologiatutkimuksen laaja käsitteistö, jolle ei ole suomenkielisiä vastineita. Turntablismi, sirkuitbendaus ja audio hardware-hakkerointi kuulostavat vähintäänkin kummallisilta toimilta, mutta näihin aiheisiin kansainvälinen (lue: englanninkielinen) musiikintutkimus on osaltaan keskittynyt jo vähintään kymmenen vuotta.

Tänä aikana oman merkittävän osansa alan tutkimukseen on tuonut myös Mark Katz, jonka tutkimusote on tiukasti musiikkitieteellinen. Katz (2010; 2012) kuvaa tutkimuksissaan selkeiden tapausesimerkkien kautta, kuinka äänentallennusvälineistö on muuttunut luovan työn instrumenteiksi sekä sitä, miten teknologinen kehitys on muuttanut musiikkia. Viime vuonna julkaistussa teoksessa *Groove music* Katz keskittyy tarkastelemaan New Yorkin Bronxissa 1970-luvulla syntynyttä DJ-kulttuuria; sen historiaa, merkitystä sekä DJ:den työskentelyä ja teknologi-

aa. Amatööri-DJ Katz antaa myös erinomaisen esimerkin siitä, kuinka musiikkiteiteilijän ymmärrys omasta tutkimuskohteestaan syventyy asian harrastuneisuuden ja käytännön työskentelyn kautta. Kirjan kokonaisvaltaisuuden viimeistelee liitteeksi koostetut listaukset DJ-töskentelyyn tiiviisti liittyvästä äänimateriaalista: muun muassa klassikko ”breikit”, sämplet, DJ-soolot, MC-oodit DJ:lle sekä 25 keskeistä turntablolist-levytystä. Ja nämä kaikki kirjaan liittyvällä, salasanalla suojatulla verkkosivulla. Tyhjentävien ääninäytteiden lisäksi Katz on listannut kirjansa liitteeksi myös merkittävimmät DJ-kilpailut ja niiden voittajat vuosilta 1981–2011. ●

Taylor, Timothy D. & Katz, Mark & Grajeda, Tony (toim.) 2012. *Music, sound and technology in America: a documentary history of early phonograph, cinema, and radio*. Durham: Duke University Press. 410 s.

Music, sound, and technology in America on hengästyttävä kokoelma historiallisia tekstidokumentteja 1800-luvun lopusta toiseen maailmansotaan saakka. Miten Igor Stravinsky suhtautui fonografiin vuonna 1930, mikä on Edison Realism Test tai miten musiikin mekaaninen tallennus ja toisto otettiin vastaan musiikkikasvatuksen

symposiumissa vuonna 1916?
Kokoelman noin 120 dokumenttia
on jaettu kolmeen kategoriaan:
äänentallennus, elokuva ja radio.
Toimittajat johdattelevat lukijan
kokoelman eri osiin lyhyillä,
mutta ytimekkäillä, taustoittavilla
artikkeleilla. Oivaa oppimateriaalia
musiikkiteknologiakurssien
oheislukemistoksi! ● Mikko Ojanen,
musiikkitieteen tohtorikoulutettava
(Helsingin yliopisto)

Lähteet

- Collins, Nick & d'Escriván, Julio (toim.)
2007. *The Cambridge companion to
electronic music*. Cambridge: Cambridge
University Press.
- Cook, Nicholas & Clarke, Eric & Leech-
Wilkinson, Daniel & John Rink (toim.)
2009. *The Cambridge companion to
recorded music*. Cambridge: Cambridge
University Press.
- Frith, Simon & Zagorski-Thomas, Simon
(toim.) 2012. *The art of record production:
an introductory reader for a new academic
field*. Burlington: Ashgate.
- Katz, Mark 2010 [2004]. *Capturing sound:
how technology has changed music*.
Revised edition. Berkeley: University
of California Press.
- Katz, Mark 2012. *Groove music: the art and
culture of the hip-hop DJ*. Oxford: Oxford
University Press.
- Moylan, William 2007 [2002]. *Understanding
and crafting the mix: the art of recording*. 2 p.
Amsterdam: Elsevier/Focal Press.
- Taylor, Timothy D. & Katz, Mark & Grajeda,
Tony (toim.) 2012. *Music, sound and
technology in America: a documentary
history of early phonograph, cinema, and
radio*. Durham: Duke University Press.